

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ : Β΄

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας : 10110 - Αθήνα
Πληροφορίες : Ε. Ράπτη
Τηλέφωνο : 210 - 3368109
FAX : 210 - 3368110

Αθήνα, 21 / 11 / 2012

Αριθ. Πρωτ. : Φ.80000 / οικ.26985 / 852

ΠΡΟΣ : Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα
Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.)

Μάρνη 22
104 39 Αθήνα

ΚΟΙΝ. : 1. Τομέας Σύνταξης Μηχανικών
και Εργοληπτών Δημοσίων
Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.)

Κολοκοτρώνη 4
105 61 Αθήνα

2. Τομέας Σύνταξης
και Ασφάλισης
Υγειονομικών (Τ.Σ.Α.Υ.)

Αχαρνών 27
104 39 Αθήνα

3. Τομέας Ασφάλισης
Νομικών (Τ.Α.Ν.)

Σωκράτους 53
104 31 Αθήνα

ΘΕΜΑ : «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. ΙΑ.4 του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012 - Μεταβολές στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης από 1/1/2013 και εφεξής»

Σας γνωρίζουμε ότι στο ΦΕΚ 222, τεύχος Α΄, δημοσιεύτηκε ο ν.4093/2012, στο άρθρο πρώτο, παράγραφος ΙΑ υποπαράγραφος 4 παρ. 1 και 2 του οποίου εισάγονται από 1/1/2013 ουσιαστικές μεταβολές στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων του κλάδου κύριας ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α. (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., Τ.Σ.Α.Υ., Τομέας Ασφάλισης Νομικών).

Γενικές Παρατηρήσεις

Με τις διατάξεις αυτές από 1/1/2013 καθορίζεται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ως γενικό όριο ηλικίας το 67^ο έτος και ελάχιστος χρόνος ασφάλισης τα 15 έτη ασφάλισης (στα πλαίσια της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 102/1952). Επίσης από 1/1/2013 ως γενική προϋπόθεση συνταξιοδότησης καθορίζεται η συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης και του 62^{ου} έτους της ηλικίας.

Επιπλέον, με τις κοινοποιούμενες διατάξεις προβλέπεται ότι:

α) στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης από 1/1/2013 και εφεξής εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του ν.3863/2010, όπως διαμορφώνονται ως προς το χρόνο ασφάλισης και τα όρια ηλικίας από 1/1/2015 και εφεξής, προστιθεμένων ταυτόχρονα 2 ετών στα διαμορφούμενα όρια ηλικίας. Διευκρινίζεται ότι τούτο ισχύει για όσες περιπτώσεις συνταξιοδότησης εθίγησαν με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν.3863/2010, όπως ισχύει.

β) από 1/1/2013 όλα τα ισχύοντα την 31/12/2012 όρια ηλικίας συνταξιοδότησης (όπου αυτά προβλέπονται) των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και της Τράπεζας της Ελλάδος, τα οποία προβλέπονται από γενικές, ειδικές ή καταστατικές διατάξεις και δεν εθίγησαν με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν.3863/2010, αυξάνονται κατά 2 έτη.

Εξαιρούνται από τη αύξηση των ορίων ηλικίας ή/και του χρόνου ασφάλισης:

α) οι ασφαλισμένες που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης ως μητέρες τέκνων ανικάνων για κάθε βιοποριστική εργασία, σύμφωνα με γενικές ή ειδικές διατάξεις, καθώς και οι χήροι πατέρες ανικάνων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων

β) οι ασφαλισμένοι των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας που έχουν ενταχθεί στο καθεστώς εργασιακής εφεδρείας του ν.4024/2011.

Παράλληλα προβλέπεται ρητώς ότι διασφαλίζονται τα θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα έως 31/12/2012, καθώς και τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που έχουν κατοχυρωθεί ή κατοχυρώνονται – με ή χωρίς αναγνώριση πλασματικών χρόνων – προκειμένου για συνταξιοδότηση με προϋποθέσεις που ισχύουν έως 31/12/2012.

Διευκρινίζεται ότι θεμελιωμένο δικαίωμα υφίσταται, όταν ο ασφαλισμένος συμπληρώνει τον ελάχιστο χρόνο ασφάλισης και το όριο ηλικίας (όπου αυτό προβλέπεται), που απαιτούνται για τη συνταξιοδότησή του. Το θεμελιωμένο συνταξιοδοτικό δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε και ο ασφαλισμένος έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει εργαζόμενος.

Όσοι ασφαλισμένοι συμπληρώνουν μέχρι 31/12/2012 τον απαιτούμενο κατά τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν.3863/2010 χρόνο ασφάλισης ή όριο ηλικίας, δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας και το χρόνο ασφάλισης που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης του ως άνω απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης ή ορίου ηλικίας.

Εφαρμογή των διατάξεων στο Ε.Τ.Α.Α.

Ειδικότερα, όσον αφορά στους Τομείς του κλάδου κύριας ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α. (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., Τ.Σ.Α.Υ., Τομέας Ασφάλισης Νομικών), επέρχονται οι εξής μεταβολές:

Ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/1992 (Παλαιοί Ασφαλισμένοι)**A. Συνταξιοδότηση με 37ετία**

Οι ασφαλισμένοι που μέχρι 31/12/2010 είχαν συμπληρώσει 37 έτη πραγματικής ασφάλισης σε φορείς αυτοαπασχολούμενων, συνταξιοδοτούνται και μετά την 1/1/2013 χωρίς όριο ηλικίας.

B. Συνταξιοδότηση με 35ετία

1. Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) που συμπλήρωσαν ή συμπληρώνουν 35 έτη ασφάλισης μέχρι 31/12/2012, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση 35 ή 36 ή 37 ετών ασφάλισης κατά περίπτωση, και του 60^{ου} έτους της ηλικίας οι άνδρες, και του 58^{ου} ή του 59^{ου} έτους οι γυναίκες, και μετά την 1/1/2013, ως θεμελιωμένο ή κατοχυρωμένο δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3863/2010.

Παράδειγμα : Ασφαλισμένος συμπλήρωσε 35 έτη ασφάλισης μέχρι 31/12/2010, ενώ συμπληρώνει το 60^ο έτος της ηλικίας του μέχρι 31/12/2012. Πρόκειται για θεμελιωμένο δικαίωμα, και ως εκ τούτου δεν μεταβάλλονται οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.

Παράδειγμα : Ασφαλισμένη συμπληρώνει 35 έτη ασφάλισης μέχρι 31/12/2012, και ως εκ τούτου κατοχυρώνει το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθεί και μετά την 1/1/2013 με τη συμπλήρωση 37 ετών ασφάλισης και ηλικία 59 ετών.

2. Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) που συμπληρώνουν 35 έτη ασφάλισης από 1/1/2013 και μετά, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης και ηλικία 62 ετών.

Έτος συμπλήρωση 35ετίας	Χρόνος Ασφάλισης	Όριο ηλικίας ανδρών	Όριο ηλικίας γυναικών
2010	35	60	58
2011	36	60	58
2012	37	60	59
2013	40	62	62

Γ. Συνταξιοδότηση με 15ετία

1. Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) που μέχρι 31/12/2012 συμπληρώνουν 15 έτη ασφάλισης και το 65^ο έτος της ηλικίας, έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα, και μπορούν να συνταξιοδοτηθούν με τις ανωτέρω προϋποθέσεις και μετά την 1/1/2013.

2. Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) που συμπληρώνουν 15 έτη ασφάλισης ή το 65^ο έτος της ηλικίας από 1/1/2013 και μετά, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση 15 ετών ασφάλισης και του 67^{ου} έτους της ηλικίας.

Δ. Συνταξιοδότηση Γυναικών

1. Οι ασφαλισμένες που συμπλήρωσαν 25 έτη ασφάλισης στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή τον Τομέα Ασφάλισης Νομικών, ή 21 ½ έτη ασφάλισης στο Τ.Σ.Α.Υ., μέχρι 31/12/2010, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση του 60^{ου} έτους της ηλικίας και μετά την 1/1/2013, ως θεμελιωμένο ή κατοχυρωμένο δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3863/2010.

2. Οι ασφαλισμένες που συμπληρώνουν 25 έτη ασφάλισης στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. και τον Τομέα Ασφάλισης Νομικών (ή 22 έτη ασφάλισης στο Τ.Σ.Α.Υ.) από 1/1/2011 και εφεξής, και συγχρόνως συμπλήρωσαν ή συμπληρώνουν το 60^ο έτος της ηλικίας μέχρι 31/12/2012, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση του 61^{ου} ή του 62^{ου} έτους της ηλικίας, και μετά την 1/1/2013, ως θεμελιωμένο ή κατοχυρωμένο δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3863/2010.

3. Οι ασφαλισμένες που συμπληρώνουν 25 έτη ασφάλισης στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. και τον Τομέα Ασφάλισης Νομικών (ή 22 έτη ασφάλισης στο Τ.Σ.Α.Υ.) από 1/1/2011 και εφεξής, και συμπληρώνουν το 60^ο έτος της ηλικίας από 1/1/2013 και μετά, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας.

	Χρόνος Ασφάλισης		Έτος συμπλήρωση 60 ^{ου} έτους	Όριο ηλικίας γυναικών
	ΤΣΜΕΔΕ ΤΑΝ	ΤΣΑΥ		
2010	25	21 ½	-----	60
2011	25	22	2011	61
2012	25	22 ½	2012	62
2013	25	23	2013	67

Επισημαίνουμε ότι για το Τ.Σ.Α.Υ., όπου ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης αυξάνεται σταδιακά κατ' εφαρμογή του ν.2084/1992, οι ανωτέρω γυναίκες προκειμένου να συνταξιοδοτηθούν θα πρέπει να έχουν συμπληρώσει το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται κατά το έτος συνταξιοδότησης και όχι εκείνον που απαιτείται κατά το έτος κατοχύρωσης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Παράδειγμα : Ασφαλισμένη του Τ.Σ.Α.Υ. που κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του 2011 (δηλαδή συνταξιοδοτείται με τη συμπλήρωση του 61^{ου} έτους της ηλικίας), προκειμένου να συνταξιοδοτηθεί το 2012 δεν επαρκεί η συμπλήρωση 22 ετών ασφάλισης, αλλά θα πρέπει να συμπληρώσει 22 ½ έτη ασφάλισης.

Ε. Συνταξιοδότηση Εγγάμων Γυναικών του Τομέα Ασφάλισης Νομικών

1. Οι έγγαμες ασφαλισμένες του Τομέα Ασφάλισης Νομικών που μέχρι 31/12/2010 είχαν συμπληρώσει 24 έτη ασφάλισης διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση του 60^{ου} έτους της ηλικίας και μετά την 1/1/2013, ως θεμελιωμένο ή κατοχυρωμένο δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3863/2010.

2. Οι έγγαμες ασφαλισμένες του Τομέα Ασφάλισης Νομικών που συμπληρώνουν 24 ½ έτη ασφάλισης από 1/1/2011 και 25 έτη ασφάλισης από 1/1/2012 και μετά, και συμπλήρωσαν ή συμπληρώνουν το 60^ο έτος της ηλικίας μέχρι 31/12/2012, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση του 61^{ου} ή του 62^{ου} έτους της ηλικίας, και μετά την 1/1/2013, ως θεμελιωμένο ή κατοχυρωμένο δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3863/2010.

3. Οι έγγαμες ασφαλισμένες του Τομέα Ασφάλισης Νομικών που συμπληρώνουν 24 ½ έτη ασφάλισης από 1/1/2011 και 25 έτη ασφάλισης από 1/1/2012 και μετά, και συμπληρώνουν το 60^ο έτος της ηλικίας από 1/1/2013 και μετά, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας.

	Χρόνος Ασφάλισης	Έτος συμπλήρωση 60^{ου} έτους	Όριο ηλικίας εγγάμων γυναικών
2010	24	-----	60
2011	24 ½	2011	61
2012	25	2012	62
2013	25	2013	67

Επισημαίνουμε ότι και στην περίπτωση αυτή που υφίστανται μεταβολές στον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης βάσει των διατάξεων του ν.2084/1992, εφαρμόζονται αντίστοιχα όσα έχουμε ήδη αναφέρει για τις γυναίκες ασφαλισμένες του Τ.Σ.Α.Υ.

ΣΤ. Συνταξιοδότηση μητέρων ανηλίκων τέκνων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών

1. Οι μητέρες ανηλίκων τέκνων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών που μέχρι 31/12/2010 είχαν συμπληρώσει 21 ½ έτη ασφάλισης, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν και μετά την 1/1/2013 με τη συμπλήρωση του 50^{ου} έτους της ηλικίας, ανεξάρτητα εάν κατά την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συντρέχει η ανηλικότητα του τέκνου, ως θεμελιωμένο ή κατοχυρωμένο δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3863/2010.

2. Οι μητέρες ανηλίκων τέκνων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών που συμπλήρωσαν 22 έτη ασφάλισης μέχρι 31/12/2011, ή 22 ½ έτη ασφάλισης μέχρι 31/12/2012, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν και μετά την 1/1/2013, με τη συμπλήρωση του 55^{ου} ή του 58^{ου} έτους της ηλικίας αντίστοιχα, ανεξάρτητα εάν κατά την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας

συντρέχει η ανηλικότητα του τέκνου, ως θεμελιωμένο ή κατοχυρωμένο δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3863/2010.

3. Οι μητέρες ανηλίκων τέκνων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών που συμπληρώνουν 23 έτη ασφάλισης από 1/1/2013 και μετά, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας, ανεξάρτητα εάν κατά την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συντρέχει η ανηλικότητα του τέκνου.

	Χρόνος Ασφάλισης	Όριο ηλικίας μητέρων ανηλίκων τέκνων
2010	21 ½	50
2011	22	55
2012	22 ½	58
2013	23	67

Επισημαίνουμε ότι και στην περίπτωση αυτή που υφίστανται μεταβολές στον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης βάσει των διατάξεων του ν.2084/1992, εφαρμόζονται αντίστοιχα όσα έχουμε ήδη αναφέρει για τις γυναίκες ασφαλισμένες του Τ.Σ.Α.Υ.

Ασφαλισμένοι από 1/1/1993 (Νέοι Ασφαλισμένοι)

1. Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) από 1/1/2013 και μετά συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης και ηλικία 62 ετών.
2. Οι ασφαλισμένοι που μέχρι 31/12/2012 συμπληρώνουν 15 έτη ασφάλισης και το 65^ο έτος της ηλικίας τους (ή το 60^ο έτος για μειωμένη σύνταξη), έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα, και μπορούν να συνταξιοδοτηθούν με τις ανωτέρω προϋποθέσεις και μετά την 1/1/2013.
3. Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) που συμπληρώνουν 15 έτη ασφάλισης ή το 65^ο έτος της ηλικίας τους (ή το 60^ο έτος της ηλικίας για μειωμένη σύνταξη), από 1/1/2013 και μετά, δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση 15 ετών ασφάλισης και ηλικία 67 ετών (ή ηλικία 62 ετών για μειωμένη σύνταξη).
4. Οι μητέρες ανηλίκων τέκνων (καθώς και οι χήροι πατέρες ανηλίκων τέκνων) που μέχρι 31/12/2012 συμπληρώνουν 20 έτη ασφάλισης, και ηλικία 55 ετών (ή ηλικία 50 ετών για μειωμένη σύνταξη), έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα και συνταξιοδοτούνται με τις ανωτέρω προϋποθέσεις και μετά την 1/1/2013.
5. Οι μητέρες ανηλίκων τέκνων (καθώς και οι χήροι πατέρες ανηλίκων τέκνων) που συμπληρώνουν 20 έτη ασφάλισης ή το 55^ο έτος της ηλικίας (ή το 50^ο για μειωμένη σύνταξη) από 1/1/2013 και μετά δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση 20 ετών ασφάλισης και ηλικία 67 ετών (ή 62 ετών για μειωμένη).

Επισημαίνουμε ότι το δικαίωμα αναγνώρισης πλασματικών χρόνων ασφάλισης σύμφωνα με το άρθρο 40 του ν.3996/2011 εξακολουθεί να υφίσταται για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν από 1/1/2011 και εφεξής, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν.3863/2010. Η σχετική αίτηση μπορεί να υποβληθεί προγενέστερα ή μεταγενέστερα του έτους του οποίου τις προϋποθέσεις

συνταξιοδότησης επιθυμούν να κατοχυρώσουν, ακόμη και ταυτόχρονα με την αίτηση συνταξιοδότησής τους, σε καμία όμως περίπτωση μετά την ημερομηνία συνταξιοδότησης (έγγραφό μας Φ80000/21395/1450/6-10-2011).

Αντίθετα, για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με προϋποθέσεις που ίσχυαν μέχρι 31/12/2010 καθώς και για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης από 1/1/2011 και εφεξής με βάση προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που δεν τροποποιήθηκαν με το άρθρο 10 του ν.3863/2010 εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 40 του ν.2084/1992, όπως αυτό ίσχυε έως την αντικατάστασή του από την παρ. 18 του άρθρου 10 του ν.3863/2010.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Δρ. ΑΡΤΕΜΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ - ΔΕΔΟΥΛΗ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ :

- 1. Γραφείο κ. Γεν. Δ/τριας Κ.Α.**
- 2. Δ/νσεις Γ.Γ.Κ.Α.**
- 3. Τμήμα Διαδοχικής Ασφάλισης**
- 4. Τμήμα Κ.Π.Α.Σ. (Ιριδα)**